

5- MA'RUZA

MAVZU. ILMIY TEZISLARNI YOZISH QOIDALARI.

Reja:

1. Ilmiy tezis tushunchasi. Ilmiy tezislarni sinflashtirish.
2. Ilmiy tezislarni yozishda amal qilinadigan qoidalar.
3. Ilmiy tezislarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

1. Ilmiy tezis tushunchasi.

Tezis (yoki dissertatsiya) a shaklida joylashtirilishi mumkin nashr tomonidan tezis yoki a monografiya, tegishli ravishda qo'shilgan hujjatlar bilan yoki qo'shilmagan holda, ammo ko'plab magistrlik dasturlari nomzodlarga nashr etilgan maqolalar to'plamini topshirishga imkon beradi. Oddiy monografiyada a sarlavha sahifasi, an mavhum, a Mundarija, kirish, adabiyotlarni ko'rib chiqish, metodologiya, natijalar, munozara va boshqalar kabi turli boblardan iborat bibliografiya yoki undan ko'p ma'lumotnomalar bo'limi. Ularning tuzilishi jihatidan turli xil o'rganish yo'nalishlari (san'at, gumanitar fanlar, ijtimoiy fanlar, texnika, fanlar va boshqalar) va ular o'rtasidagi farqlarga muvofiq ravishda farqlanadi. Nashr qilingan tezisdagi boblar qo'shilgan nashr etilgan va nashr etilmagan maqola hujjatlarini kirish va har tomonlama ko'rib chiqishni tashkil etadi.

Dissertatsiyalar odatda tadqiqot loyihasi yoki o'qish yoki mavzuni kengaytirilgan tahlili to'g'risida xabar beradi. Tezis yoki dissertatsiyaning tuzilishi maqsadni, tadqiqot mavzusiga taalluqli bo'lgan oldingi tadqiqot adabiyotlarini, foydalanilgan usullarni va loyiha natijalarini tushuntiradi. Ko'pgina jahon universitetlari bir nechta bo'lim formatidan foydalanadilar:

- a) kirish: tadqiqot mavzusi, metodikasi, shuningdek uning ko'lami va ahamiyati bilan tanishtiruvchi
- b) adabiyotni ko'rib chiqish: tegishli adabiyotlarni ko'rib chiqish va bu tadqiqot mavzusiga qanday ma'lumot berganligini ko'rsatish
- c) tadqiqot qanday ishlab chiqilganligi va foydalanilayotgan tadqiqot usullari / populyatsiya / ma'lumotlar yig'ish va tahlil qilish nima uchun tanlanganligini tushuntiradigan metodologiya bobi.
- d) topilmalar bobi: tadqiqotning o'zi natijalarini bayon qilish
- e) tahlil va munozara bobi: xulosalarni tahlil qilish va ularni adabiyotni ko'rib chiqish sharoitida muhokama qilish (ushbu bob ko'pincha ikkiga bo'linadi - tahlil va munozara)
- f) xulosa: bu tezis tomonidan chiqarilgan hukmni yoki qarorni ko'rsatadi

Uslub

Ilmiy daraja beruvchi institutlar ko'pincha o'zlarini belgilaydilar uy uslubi nomzodlar tezis hujjatini tayyorlashda rioya qilishlari kerak. Muassasa uchun xos uy uslublaridan tashqari, bir qator dalalarga xos, milliy va xalqaro standartlar va tezislarni taqdim etish bo'yicha tavsiyalar mavjud. ISO 7144. Amaldagi boshqa xalqaro standartlarga quyidagilar kiradi ISO 2145 bo'lim raqamlari bo'yicha, ISO 690 bibliografik ma'lumotnomalarda va ISO 31 miqdorlar yoki birliklar bo'yicha.

Ba'zi eski uy uslublari buni aniqlaydi oldingi masala (sarlavha sahifasi, referat, tarkib mazmuni va boshqalar) foydalanib, asosiy matndan alohida sahifa raqamlari ketma-ketligini ishlatishi kerak Rim raqamlari. Tegishli xalqaro standart^[2] va ko'plab yangi uslubiy qo'llanmalar buni tan olishadi kitob dizayni Amaliyot chalkashliklarni keltirib chiqarishi mumkin, chunki elektron hujjat

tomoshabinlari hujjatning barcha sahifalarini birinchi sahifadan doimiy ravishda, har qanday bosilgan sahifa raqamlaridan mustaqil ravishda raqamlashadi. Shuning uchun ular oldingi materiya uchun an'anaviy alohida raqamlar ketma-ketligidan qochishadi va bitta ketma-ketlikni talab qilishadi Arab raqamlari birinchi bosilgan sahifa uchun 1 dan boshlab (rekto sarlavha sahifasining).

Taqdimotga qo'yiladigan talablar, shu jumladan sahifalash, joylashish tartibi, qog'oz turi va rangi, ulardan foydalanish kislotasiz qog'oz (bu erda dissertatsiya nusxasi kutubxona fondining doimiy qismiga aylanadi), qog'oz hajmi, tarkibiy qismlarning tartibi va ko'rsatmalar uslubi, tezis qabul qilinmasdan va tilxat berilishidan oldin qabul qiluvchi xodim tomonidan sahifalar bo'yicha tekshiriladi.

Biroq, qat'iy me'yorlar har doim ham talab qilinmaydi. Masalan, Italiyaning aksariyat universitetlari belgilar hajmi va sahifalarni formatlash bo'yicha faqat umumiy talablarga ega va haqiqiy tipografik tafsilotlar uchun katta erkinlik beradi.

Shubhasiz, ko'plab o'quvchilar muallif o'z ma'ruzasi (ma'ruza) tezisi bilan tanishib chiqishni taklif qilganida, o'quvchi muallif tomonidan taklif qilingan g'oyalar to'g'risida fikr bildirishi mumkin bo'lgan vaziyatga duch kelishmoqda. Bundan tashqari, polemikada ba'zilarimiz bir necha bor "tezisni isbotlash" yoki "tezisni rad etish" formulasi bilan uchrashishgan, ba'zida ushbu tezis nima ekanligini, nima uchun ishlatilganligini, uni qo'llash xususiyatlari nimada ekanligini to'liq anglamaydilar. Ushbu materialda men sizga tezis nima ekanligini, har qanday material uchun referatlarni qanday shakllantirish va yozishni va u bilan ishlashda nimalarga alohida e'tibor berish kerakligini aytib beraman.

Ilmiy faoliyat bilan tanish bo'lmagan o'quvchilar, ehtimol tezislar ko'rinishidagi har qanday ilmiy materiallarning taqdimoti bilan uchrashishgan. Bunday tezislar muallif o'zining kontseptsiyasi (nazariyasi) ning asosiy qoidalarini bayon etgan lapidary, ancha qisqacha formulalar edi.

Bunday tezislar to'plami (odatda umumiy hajmda kichik) ham katta ma'ruza materiallarini yaratish uchun asos bo'lishi mumkin, ular ilmiy konferentsiyalar materiallari asosida turli to'plamlarda nashr etiladi va hokazo.

Tezis - isbot talab qiladigan mantiqiy xulosa

Ushbu atama talqinining ikkinchi qismi bizni rasmiy mantiqqa ishora qiladi, bu erda tezis yoki tasdiqlanishi yoki rad etilishi kerak bo'lgan pozitsiya sifatida tushuniladi. Ko'pgina hollarda, bunday "tezis-pozitsiya" ancha chayqaladi va tezisni tuzgan kishi tezisni bayon etilgan tezisni rad etishni istagan boshqa polemikistlardan himoya qilish uchun dalillardan foydalanishga majbur.

Shu bilan birga, tezisdan farqli o'laroq, tezisning asl tezisiga nisbatan masalaning mohiyatini qarama-qarshi (yoki sifat jihatidan boshqacha) tushunishni o'z ichiga olgan "antiteza" ko'pincha shakllanadi.

Agar bizda allaqachon materiallar mavjud bo'lsa:

- Agar biz referat yozish kerak bo'lgan tayyor ish bilan shug'ullanadigan bo'lsak, unda butun asarni qayta o'qish va undagi eng muhim tarkibiy elementlarni ajratib ko'rsatish tavsiya etiladi;
- Har bir bunday asardan eng muhim g'oyalarni ajratib olish va ularni to'liq aniq fikr shaklida shakllantirish kerak (bu bizning tezislarimiz bo'ladi);
- Bunday tezislarining umumiyligi asosiy matnning umumiy tuzilishini aks ettirgan holda mantiqan birlashtirilishi kerak;
- Sizning ishingiz natijasi siz tahlil qilgan materialning asosiy g'oyalarining mantiqiy ketma-ketligini o'z ichiga olgan kichik material (maqola) bo'ladi. Ushbu tezislar bilan tanishish o'quvchiga asosiy materialning umumiy tushunchasi, uning asosiy fikrlari, tuzilishi va boshqalarni tushunish imkoniyatini berishi kerak. Masalan, ilmiy tezislarida odatda ishning mavzusi, muallif

haqidagi ma'lumotlar va mavzuga qisqa kirish kiradi. Ushbu mavzuni o'rganish, uning muammolari ko'rib chiqiladi, ishning maqsadi va vazifalari, ushbu tadqiqotning ob'ekti va predmeti, ishda qo'llanilgan usul va tamoyillar va boshqalar ko'rib chiqiladi. zarur).

2. Ilmiy tezislarni yozishda amal qilinadigan qoidalar

Tezislar, shuningdek boshqa har qanday professional yozilgan matnlar yagona talablarga ega. Ba'zi fikrlar ularni kompozitsiyaga bog'liq qilishiga qaramay, biz unutmasligimiz kerak: birinchi navbatda, bu adabiy emas, balki barcha oqibatlarga olib keladigan ilmiy ish. Ideal holda, biz maktabda referat yozish qobiliyatiga ega bo'lishimiz kerak. Biroq, bu yoshda hamma ham buni o'qituvchi va onaxon uchun emas, birinchi navbatda o'zimiz uchun zarurligini tushunishga qodir emas. Chunki - eslab qoling:

1. Sarlavha asosiy mavzu bilan bog'liq bo'lishi kerak. Men sarlavhalarda alohida maqola bor. Asosiy qismini yozgandan keyin ismni tanlash yaxshidir - keyin u aniqroq bo'ladi.
2. Mavzu aniq va tor tanlangan: tezislarning aniq formati nuqtai nazaridan juda ko'p narsalarni olishga imkon bermaydi.
3. Qisqa formatda ham, namunalar organik ravishda mavjud bo'lishi kerak.
4. Qisqa kirish barcha boshqa materiallar singari asosiy savolga javob beradi. Kirish hajmi - 1 ta kichik xat.
5. Asosiy qism shuningdek tuzilgan bo'lishi kerak: bir nechta iboralar - bir nechta kichik bo'limlar. Har bir bayonot, masalan, tadqiqot haqida gap ketganda, misol bilan tasdiqlanadi.

Agar sizning tezislaringiz kelajakdagi materialning prototipi bo'lsa, unda siz materialning asosiy g'oyalarini aniqlab olishingiz va ularni tezislarda kelgusidagi ishning potentsial tuzilishini, uning o'ziga xos xususiyatlarini kuzatib borishingiz kerak, agar kerak bo'lsa, sizning bayonotlaringizni tasdiqlaydigan misollardan foydalaning va hokazo.

Tezisni xulosa qilish

Agar biz mantiqiy tezisni yaratish bilan shug'ullanadigan bo'lsak, unda uni shakllantirishda quyidagilarga e'tibor berish kerak:

- Tezis postulatning xususiyatlariga ega bo'lmasligi kerak (ya'ni uni aniq dalil sifatida, dalilsiz qabul qilmaslik kerak). Odatda tezisni isbotlash kerak, bu argumentatsiya va og'zaki muvozanatlashtirishning turli shakllari uchun boy imkoniyatlarni ochib beradi;
- Tezis qat'iy shaklga ega bo'lishi kerak (ya'ni uni tasdiqlash yoki rad etish jarayonida o'zgartirilmasligi kerak). Uni tasdiqlash jarayonida tezisning mohiyatini o'zgartirish "mantiqiy xato" darajasidagi ko'plab mantiqiy xatolarga olib keladi., "Ignoratio elenchi" va boshqalar;
- Tezis aniq shakllantirilishi kerak. Tezisning noaniqligidan, juda umumiy formulalardan, shuningdek "fikrning daraxt bo'ylab tarqalishidan" qochish kerak, natijada tezisning asosiy g'oyasini aniqlash qiyin bo'lishi mumkin. Odatda tezis sifatida ijobiy yoki inkor shaklidagi gap ishlatiladi;
- Tezisingizni tuzayotganda, sizning dissertatsiyangizni himoya qilishingiz kerak bo'lgan odamlar auditoriyasini ko'rib chiqing. Ushbu auditoriyaning xususiyatlarini hisobga olishga harakat qiling va uning o'ziga xos xususiyatiga mos tezis tuzing.

Ideal holda, biz maktabda referat yozish qobiliyatiga ega bo'lishimiz kerak. Biroq, bu yoshda hamma ham buni o'qituvchi va onaxon uchun emas, birinchi navbatda o'zimiz uchun zarurligini tushunishga qodir emas. Chunki - eslab qoling:

1. Sarlavha asosiy mavzu bilan bog'liq bo'lishi kerak. Men sarlavhalarda alohida maqola bor. Asosiy qismini yozgandan keyin ismni tanlash yaxshidir - keyin u aniqroq bo'ladi.
2. Mavzu aniq va tor tanlangan: tezislarning aniq formati nuqtai nazaridan juda ko'p narsalarni olishga imkon bermaydi.
3. Qisqa formatda ham, namunalar organik ravishda mavjud bo'lishi kerak.
4. Qisqa kirish barcha boshqa materiallar singari asosiy savolga javob beradi. Kirish hajmi - 1 ta kichik xat.
5. Asosiy qism shuningdek tuzilgan bo'lishi kerak: bir nechta iboralar - bir nechta kichik bo'limlar. Har bir bayonot, masalan, tadqiqot haqida gap ketganda, misol bilan tasdiqlanadi.

3. Ilmiy tezislarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablar.

Ilmiy ma'ruza tezislarni rasmiylashtirishga qo'yilgan texnik talablar:

- tezis hajmi: tezis matni 3-5 betdan oshmasligi kerak;
- matn muharriri – Ms Word;
- varaq formati – A4 o'lchovli, kitob shakli, matnning har bir tomonidan – 20 mm;
- shrift: garnitura – Times New Roman, 14 keglъ kattaligida;
- xat boshi – 1,0 sm, qator oralig'i – 1,5 intervalda;
- tezis yuqori qismida mavzu bosh harflarda yoziladi, bir qatordan keyin o'ng tomonda muallif ma'lumotlari ko'rsatiladi. Bir qatordan keyin tezisning asosiy matni beriladi;
- jadval va grafiklar Ms Excel formatida; rasm va sxemalar Ms Word formatida; formulalar Ms Equation muharririda;
- barcha jadval, grafik, rasm va sxemalarning manbasi va izohi keltirilishi shart;
- foydalanilgan manba va adabiyotga havolalar asosiy matn ichida [1] ko'rinishda bo'lishi lozim (na'munaga qarang).
- fayl muallifning familiyasi va ismi bilan nomlanadi (misol uchun: Shodmonov_Abdula_tezis.doc).

Konferensiyaning tashkiliy badali va materiallar to'plamining nashr xarajatlari sifatida tezisning har bir beti uchun 20000 so'm deb belgilangan.

Nazorat savollari:

1. Ilmiy tezis tushunchasi nima?
2. Ilmiy tezislarni sinflashtirishni tushuntirib bering?
3. Ilmiy tezislarni yozishda amal qilinadigan qoidalarni ayting?
4. Ilmiy tezislarni rasmiylashtirishga qo'yiladigan talablarni tushuntirng?